

Област Благоевград

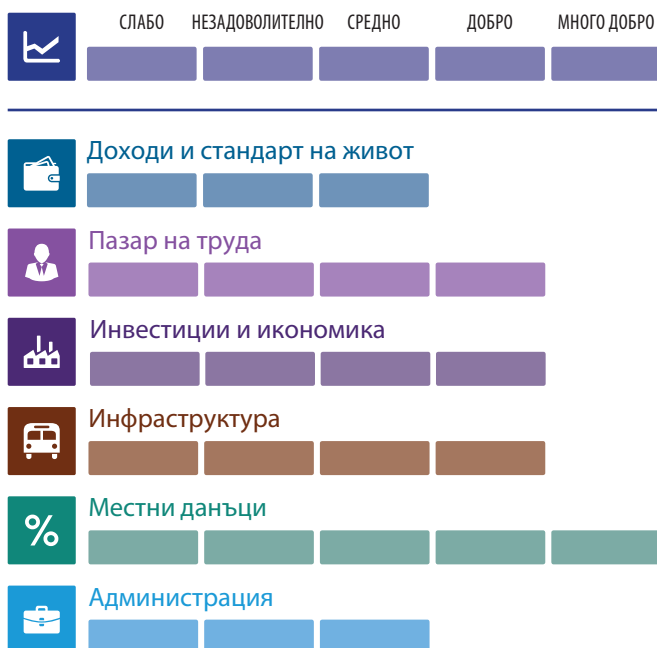
► Население (2021)	298 251
► Територия (кв.км)	6449
► Брой на населените места	274
► Дял на населението в градовете (%)	60,5

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Благоевград през 2020 г. запазва нивото си от предходната година, но това е в унисон със случващото се в страната. Нивата на заплатите и доходите в областта продължават да нарастват. През 2021 г. заетостта намалява, а безработицата се повишава. Благоевград е сред областите с най-добро качество на пътищата. Обратно на общите тенденции област Благоевград е сравнително добре икономически развита, а нивото на местните данъци остава ниско и през 2022 година. През 2021 г. на практика цялата те-

ритория на Благоевград е покрита от кадастъра. Благоевград е сред областите със сравнително добри резултати в сферата на демографските показатели. Успехът на учениците от област Благоевград е близък до средните стойности за страната и през 2022 година. Здравеопазването в областта страда от недостиг на лекари и на болнични легла. Престъпленията в областта са малко, а разкриваемостта им – сравнително висока, но правораздаването остава бавно. Делът на горската територия е висок. Културният живот в област Благоевград традиционно не е сред най-интензивните в страната.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Благоевград през 2020 г. е 10,4 хил. лв. (при 17,3 хил. лв. в страната) и запазва нивото си от предходната година, но това е в унисон със случващото се в страната. Нивата на заплатите и доходите в областта продължават да нарастват. През 2020 г. средната годишна брутна заплата достига 10,9 хил. лв. (при 16,7 хил. лв. в страната). По отношение на бедността в областта се наблюдава спад. През 2021 г. делът на населението, живеещо с материални лишения, е 19,5% (при 19,4% в страната). През 2021 г. пък делът на население, живеещо под националната линия на бедност, намалява с 6 пр.п. до 19,1% и за първи път от поне три години е по-нисък от средния в страната (22,1%).

Пазар на труда

През 2020 и 2021 г. икономическата активност в област Благоевград намалява, въпреки че продължава да е по-висока от средната за страната. През 2021 г. коефициентът в областта достига 75,3% (при 72,0% в страната). Спадът в активността е съчетан със силно намаляване на заетостта и повишаване на безработицата. Коефициентът на заетост намалява с 2,4 пр.п. до 69,1%, но остава сравнително висок – този в страната е 68,1%. Коефициентът на безработица пък се увеличава до 8,1% (при 5,3% в страната).

Образователната структура на работната сила продължава да е сравнително неблагоприятна и през 2021 г. се влошава допълнително. Делът на населението на възраст 25–64 години с висше образование намалява слабо до 21,0% (при 29,6% в страната), а на тези с основно и по-ниско образование се повишава до 18,8% (при 16,6% в страната).

Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години в областта обръща тенденцията към намаление и през 2021 г. се повишава, въпреки че остава по-нисък от средния – 64,8% при 69,4% в страната. Това означава, че на всеки 100 души в областта, които ще излязат от пазара на труда през следващите няколко години, отговарят 65 млади, на които предстои да се влеят в работната сила.

Инвестиции и икономика

Броят на нефинансовите предприятия спрямо населението в областта за първи път намалява през 2020 г., въпреки че остава далеч по-висок от средния за страната – 70 на хиляда души в областта при 60 на хиляда души в страната. При инвестициите и продукцията също се наблюдава спад. Преките чуждестранни инвестиции се свиват с 2% до 1,7 хил. евро на човек от населението (при 3,9 хил. евро в страната), а разходите за придобиване на дълготрайни материални активи – с 15% до 1,5 хил. лв. на човек от населението (при

3,3 хил. лв. в страната). Произведената продукция в областта за 2020 г. е на стойност 17,3 хил. лв. (при 27,2 хил. лв. в страната).

Усвояването на европейски средства продължава да нараства и изпреварва средната стойност за страната спрямо населението. Към 30 юни 2022 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативни програми в област Благоевград достига 3,8 хил. лв. на човек от населението и е третата най-висока в страната (след столицата и област Габрово). В рамките на областта най-висок е размерът на изплатените средства в община Банско.

Инфраструктура

Разположението на областта в периферията на страната и сравнително обширните планински територии обясняват ниската гъстота на пътната и железопътната мрежа, както и сравнително малкия дял на автомагистралите и първокласните пътища в общата пътна мрежа. Въпреки това Благоевград е сред областите с най-добро качество на пътищата. Единствено област Сливен изпреварва Благоевград по най-висок дял на пътната настилка в добро състояние. През 2021 г. той е 66% при 42% в страната.

Делът на домакинствата с достъп до интернет остава под средния за страната и през 2021 година. По-нисък от средните стойности се запазва и делът на газифицираните домакинства в областта (4,4% при 5,3% в страната).

Местни данъци

Обратно на общите тенденции област Благоевград е сравнително добре икономически развита, а нивото на местните данъци е ниско и през 2022 година. В рамките на областта община Благоевград е с най-високите местни данъци. Община Сатовча пък поддържа едни от най-ниските данъци не само в областта, но и в страната.

Администрация

Покритието на кадастралната карта в областта нараства скокообразно през последните години и през 2021 г. на практика цялата територия на Благоевград е покрита от кадастъра (при 97,4% в страната).

През 2022 г. както развитието на електронното правителство, така и предлагането на административните услуги на „едно гише“ в общините в Благоевград поставят областта на по-ниско от средното ниво.

Оценката за прозрачността на органите на местното самоуправление в общините от областта намалява през 2022 г. и също е по-ниска от средната за страната – 61,3% в областта при 70,2% в страната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■■

Демография ■■■■■

Благоевград е сред областите със сравнително добри резултати в сферата на демографските показатели, въпреки че и тук са в сила общите тенденции към бързо застаряване на населението. През 2021 г. коефициентът на естествен прираст намалява рязко за втора поредна година, макар да остава по-висок от средния за страната (-10,6‰ при -13,2‰ в страната). Областта продължава да привлича население и коефициентът на механичен прираст е 1,1‰, въпреки че също отбелязва намаление спрямо предходната година.

Застаряването на населението се запазва като тенденция, но е по-ниско от средното за страната и през 2021 година. Коефициентът на възрастова зависимост като съотношение на населението на над 65 години към това на 0–14 години достига 137,2% (при 149,3% в страната), а към това на 15–64 години – 31,0% (при 34,0% в страната).

Сравнително малка част от населението живее в градовете (60,5% при 73,1% в страната), но гъстотата му в урбанизирани територии е висока (2242 души на кв. км при 1489 души на кв. км в страната).

Образование ■■■■■

Благоевград е сред областите с най-висок коефициент на записване на населението в V–VII клас – 92,9% (при 85,9% в страната) през 2021 година. Делът на второгодниците, както и този на напусналите образователната система остават значително по-ниски от средните за страната. Броят на преподавателите спрямо учениците в основното и средното образование се запазва близо до средния за страната. Успехът на учениците от област Благоевград също е близък до средните стойности за страната и през 2022 година. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас в областта е 35,0 т. (при 35,3 т. в страната). Средният успех на матурите по български език и литература е „Добър“ 3,91 (при „Добър“ 3,97 в страната). Делът на слабите оценки е 16% (при 17% в страната).

Следвайки общата тенденция в страната през последните години, броят на студентите в областта намалява, достигайки 29 на хиляда души от населението (при 32 на хиляда души в страната).

Здравеопазване ■■■■

Делът на здравноосигурените лица в областта се увеличава леко през 2021 г. и остава над средните за страната стойности. В същото време здравеопазването в областта страда от недостиг на лекари (както общопрактикуващи, така и специалисти) и на болнични легла. Броят на леглата в многопрофилните болници в областта дори намалява през 2021 г. до 3,79 на хиляда души от населението при 5,62 на хиляда души в страната.

Броят на преминалите за лечение болни продължава да е сравнително нисък, но предвид недостига на лекари и лег-

ла в местните многопрофилни болници вероятно жителите на областта търсят здравни грижи в други области. Коефициентът на детска смъртност остава сред най-ниските в страната – 1,5‰ (при 5,6‰ в страната) през 2021 година.

Ред и сигурност ■■■

Натовареността на наказателните съдии в областта продължава да е сравнително ниска и през 2021 г. – 7,2 дела месечно на съдия (при 9,0 дела на съдия в страната). Въпреки това бързината на правораздаване е недостатъчна. Делът на висящите дела е 15% (при 12% в страната). Благоевград е и сред областите (заедно със София и Ямбол) с най-нисък дял на делата, приключили в 3-месечен срок – 82% (при 89% в страната).

Престъпленията в областта са малко, а разкриваемостта им – сравнително висока и през 2021 г. Регистрираните престъпления срещу личността и собствеността са 7,4 на хиляда души (при 9,8 на хиляда души в страната). Разкритите престъпления са 55,4% (при 51,7% в страната).

Околна среда ■■■■■

Образуваните битови отпадъци в областта са сравнително малко – 327 кг на човек годишно (при 409 кг на човек в страната) през 2020 година. Същевременно обаче Благоевград е сред областите с най-нисък дял на отпадъците, предадени за третиране и рециклиране – 7,3% (при 69,3% в страната).

Сравнително голяма част от населението живее в селища с обществена канализация (83,3% при 76,3% в страната), но относително малка част от нея е свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води (32,7% при 66,7% в страната) през 2020 година.

Благоевград остава сред областите с най-малък обем на емисиите на въглероден диоксид в атмосферата. Делът на горската територия е висок (51,5% при 33,1% в страната), а на нарушената – нисък (0,11% при 0,42% в страната) през 2021 година.

Култура ■■■

Културният живот в област Благоевград традиционно не е сред най-интензивните в страната, а пандемията и намаленият брой на посещенията на обществени места през 2020 и 2021 г. още повече го ограничават. Все пак през 2021 г. се забелязва раздвижване спрямо 2020 година.

Броят на посещенията в кината се повишава близо двойно до 258 на хиляда души от населението (351 посещения на хиляда души в страната). Посещенията на театрите също нарастват двойно до 63 на хиляда души (при 129 на хиляда души в страната), а на музеите – до 320 на хиляда души (при 426 на хиляда души в страната). За разлика от намаляването на посещенията в библиотеките в страната обаче в Благоевград те се увеличават и за първи път през 2021 г. са повече от средния брой спрямо населението в страната.

Ключови показатели за област Благоевград

Индикатори на икономическото развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	10 383	10 381	n.a.	17 299
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	9810	10 881	n.a.	16 687
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	23,9	25,1	19,1	22,1
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	78,5	77,1	75,3	72,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	75,2	71,5	69,1	68,1
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече (%)	4,1	7,3	8,1	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	19,9	17,9	18,8	16,6
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	21,8	21,1	21,0	29,6
Произведена продукция (лв./човек)	18 679	17 251	n.a.	27 213
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1765	1509	n.a.	3348
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1745	1715	n.a.	3877
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	71,1	75,8	80,6	83,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	69,6	64,1	65,6	42,0
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	11,1	11,1	11,1	18,0
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	68,3	69,0	61,3	70,2

Индикатори на социалното развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–4,1	–7,6	–10,6	–13,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	–3,9	2,5	1,1	1,9
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,24	4,19	3,91	3,97
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	34,4	37,1	35,0	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	92,4	92,4	92,9	85,9
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	92	97	98	97
Дял на здравноосигурените лица (%)	90,6	89,6	90,2	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар	1701	1755	1775	1734
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	8,4	7,3	7,4	9,8
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	8,3	7,7	7,2	9,0
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	82,9	83,3	n.a.	76,3
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	327	327	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	7,3	7,3	n.a.	69,3
Посещения в кината на 1000 души от населението	443	114	258	351
Посещения в музеите на 1000 души от населението	457	203	320	426

* Данните за 2021 г. са включени в изследването от 2022 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2021/22 година, а матурите са проведени през 2022 година. Същото важи и за предходните години.